

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2025

Sisällys

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2025	1
Puheenjohtajan katsaus	3
1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITEHTÄVÄ	4
1.1 Johdanto	4
1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta	4
1.3 Yleistä kunnan tilanteesta	5
1.4 Aiempina tilikausina tehtyjen havaintojen seuranta	6
2 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	7
2.1 Kunnanhallituksen alainen toiminta	7
2.2 Sivistyslautakunnan alainen toiminta	8
2.3 Teknisen toimen ja rakennuslautakunnan alainen toiminta	9
2.4 Henkilöstö	10
2.5 Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen	11
3 KUNNAN TALOUS	12
4 YHTEENVETO	18
5 ALLEKIRJOITUKSET	21

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunta aloitti toimikautensa nykyisessä kokoonpanossaan keväällä 2025 pidettyjen kuntavaalien jälkeen. Neljästä jäsenestä vaihtui uusiin kolme. Allekirjoittanut jatkaa puheenjohtajana toista kauttaan tuoden jatkuvuutta tarkastuslautakunnan toimintaan. Muut jäsenet ovat uusia tulokkaita kunta-politiikassa. Ensimmäinen kokous uudella kokoonpanolla pidettiin elokuussa 2025 järjestäytymiskokouksena. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vaihtuu aina vaalivuonna kesken arviointikauden. Kunnan toiminnan tarkastaminen ja arvioinnin toteuttaminen on osoittautunut neljän vuoden välein haasteellisemmaksi kuin vakiintuneiden toimikausien aikana. Jäsenistön vaihtuminen uusiin kesken arviointikauden ja samaan aikaan toteutetun talouden tasapainottamisohjelman aiheuttama resurssien väheneminen on saanut aikaan sen, että puheenjohtajana pohdin tarkastuslautakunnan mahdollisuuksia toteuttaa tarkastustehtävänsä lain edellyttämällä tavalla riippumattomana toimielimenä.

Kuntatalous on kireällä monissa kunnissa, niin myös Vesilahdessa. Vallitsevassa yhteiskuntajärjestelmässä meillä on olevat systeemisen tason muutokset, valtion talouden tilanne ja myös makrotalouden muutokset sekä Euroopassa meillä on olevat geopolittiset kriisit, vaikuttavat väistämättä myös Vesilahden vähintään heijastusvaikutuksina. Vesilahti saa voimaa uusista asukkaista, ja asukasluku onkin ollut mukavasti kasvussa koronavuosista lähtien yhtä vuotta lukuun ottamatta. Silti monet muuttajat, kuten työttömyys ja kohoavat elinkustannukset (mm. Veden ja öljyn hinta) vaikuttavat asukkaiden hyvinvointiin myös Vesilahdessa.

Vesilahti pääsi tilinpäätöksessään niukasti positiiviseen tulokseen, vaikka ennalta näytti siltä, että vuoden 2025 tulos olisi merkittävästi alijäämäinen. Eräs keskeinen vuonna 2025 kasvanut ja kunnan taloutta heikentävä menoerä on työllisyyden hoidon kustannukset, kun työllisyyspalvelut siirtyivät vuoden 2025 alusta kuntien järjestämisvastuulle. Työllisyyden hoito ja siihen liittyvät kustannukset onkin yksi keskeinen seurattava asia kunnissa myös jatkossa.

Positiivisia uutisia Vesilahden tuli hyvinvointialueen palvelujen osalta, kun kunta sai solmittua pitkäaikaisen sopimuksen terveyskeskuksen kiinteistön osalta Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Kiinteistö on suhteellisen hyväkuntoinen ja sote-palvelut tulevat pysymään Vesilahdessa lähipalveluina ainakin lähivuosina. Myös Vesilahden Lähitori toimii aktiivisesti.

Vesilahti on vetovoimainen niin asukasluvultaan kuin lapsiluvultaan kasvava kunta. Tämä on erinomainen asia! Lisäksi Vesilahti sai positiivista julkisuutta, kun media nosti Vesilahden esiin valtakunnallisesti korkeimman HYTE-kertoimen kuntana. Se merkitsee sitä, että kunnassa on aidosti panostettu kuntalaisten hyvinvointiin ja siitä iso kiitos erityisesti sivistystoimeen!

Talousnäkömät ovat haastavat, mutta Vesilahti ei ole sen haasteen kanssa yksin. Hyvä sijaintimme ja osallisuus Tampereen seutukunnassa antavat meille hyvät edellytykset jatkoon.

Kuluneesta kaudesta kiittäen,

Kristiina Kantola, tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITEHTÄVÄ

1.1 Johdanto

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on itsenäisesti valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa toteutuneet. Lisäksi arvioinnissa tarkastellaan kunnan onnistumista palveluiden tuottajana ja sitä, onko kunnan toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toiminnan voidaan katsoa olevan tuloksellista, jos toiminnan neljä osatekijää toteutuu yhtä aikaa:

- taloudellisuus ja tuottavuus
- henkilöstön tila
- palvelujen laatu
- palvelujen vaikuttavuus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on ollut myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella ja voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Arviointitehtäviensä lisäksi tarkastuslautakunta vastaanottaa sidonnaisuusilmoitukset ja vie ne valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta on toteuttanut arviointityötään arviointisuunnitelman ja tarkastuslautakunnan työohjelman mukaisesti. Arviointikertomuksessa arvioidaan valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista ja nostetaan esiin keskeisiä arviointihavaintoja kunnan toiminnan tuloksellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta

Tarkastuslautakunta aloitti toimintansa nykyisellä kokoonpanolla kevään 2025 kuntavaalien jälkeen 1.6.2025. Vaalivuonna toiminnan tarkastus ja arviointi on haasteellisempaa kuin vakiintuneiden toimikausien aikana, kun tarkastuslautakunnan kokoonpano vaihtuu. Tällä kertaa neljästä jäsenestä vaihtui kolme kokonaan uusiin.

Vesilahden tarkastuslautakunta koostuu neljästä varsinaisesta jäsenestä. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan jäsenet kuluvalle kaudella ovat:

- puheenjohtaja Kristiina Kantola (varajäsen Tanja Salo),
- varapuheenjohtaja Olli-Pekka Näsäro (varajäsen Pertti Uusi-Erkilä)
- jäsen Iina Tapanainen (varajäsen Tapani Pietilä)
- Jäsen Jarno Parviainen (varajäsen Michaela Jokiniemi).

Michaela Jokiniemi on sivistyslautakunnan jäsen, eikä hän ole osallistunut sivistyslautakunnan alaisen toiminnan arviointiin.

Tilikauden 2025 arviointia varten tarkastuslautakunta on kokoontunut 7 kertaa, kun edellisellä kaudella 2024 tarkastuslautakunnalla oli 9 kokousta.

Tarkastuslautakunta on arviointitehtävän suorittamiseksi seurannut kunnan toimielinten päätöksentekoa, tutustunut hallituksen laatimaan toimintakertomukseen ja tilinpäätökseen sekä muihin asiakirjoihin, kuten henkilöstöraporttiin. Tarkastuslautakunta on myös kuullut kunnan eri sektoreiden viranhaltijoita ja toimihenkilöitä tarkastuslautakunnan sopiman työohjelman mukaisesti. Tilikauden 2025 arviointia varten lautakunnan kuultavana ovat olleet kunnanjohtaja, talous- ja hallintojohtaja, sivistysjohtaja, tekninen palvelupäällikkö sekä rakennustarkastaja. Tilikaudella 2025 ei jalkauduttu tutustumaan minkään toimialueen yksiköihin.

Kunnan tilintarkastusyhteisö kilpailutettiin viime valtuustokaudella vuodenvaihteessa 2024-2025 yhteistyössä Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n kanssa. Tilintarkastusyhteisöksi valittiin Vesilahdessa jo aiemmin pitkään toiminut BDO Audiator Oy. Vastuullisena tilintarkastajana toimii JHT, KHT Minna Havia-Niemi.

Seutukunnan tarkastuslautakunnille järjestettiin yhteinen kunnan tarkastustoimintaa koskeva koulutus Vesilahdessa syyskaudella 2025. Koulutukseen osallistui suuri määrä tarkastuslautakuntien edustajia eri kunnista. Koulutuksen toteutti Talvea Oy.

1.3 Yleistä kunnan tilanteesta

Vesilahden kunnan tilikauden tulos toteutui alustavan alijäämäisen (-667 000 e) talousarvion sijaan merkittävästi ennustettua alijäämää parempana ollen 4 tuhatta euroa ylijäämäinen.

Viime vuosina Vesilahden asukasmäärä on ollut pääasiassa kasvusuuntainen ja vuonna 2025 asukasmäärä nousi 26 henkilöllä 4537 asukkaaseen (2024: 4511 hlöä, 2023: 4469 hlöä).

Kuntastrategiaa uudistettiin ja yksinkertaistettiin syksyllä 2025.

Parikymmentä vuotta sitten tehty päätös olla osa Tampereen seutukuntaa tarjoaa Vesilahdelle maaseutumaisena, lähellä seutukunnan kasvukeskusta ja hyvien liikenneyhteyksien päässä erinomaiset edellytykset positiiviseen kehitykseen myös tulevana vuosina. Toki vallitseva yhteiskunnallinen tilanne, työmarkkinoiden muuttuminen, ikääntyminen ja muut yhteiskunnan systeemisen tason muutokset vaikuttavat Vesilahden toimintaedellytyksiin, kuten myös muissa kunnissa. Huolimatta vuosittaisesta muuttovoitosta Vesilahti kilpailee muiden Tampereen ympäristökuntien kanssa samoista uusista asukkaista. Vesilahden etu muihin verrattuna on kohtuullisempi hintataso, tonttien väljyys ja maaseutumaisuudesta huolimatta lyhyt ja joustava matka Tampereen kaupunkikeskustaan.

Valtuuston tehtävänä on päätöksenteossaan huolehtia mm. kaavoituksessa ja palveluissa, että kunta pysyy myös jatkossa kiinnostavana asuinalueena ja varteenotettavana vaihtoehtona uusille asukkailla. Erottautuminen muista ympäristökunnista väljyydessä, joustavuudessa ja perheiden palveluihin panostamisessa on kilpailuvaltti, jota tulee vaalia ja vahvistaa. Vesilahti hyötyy Suomen kasvavimman

kaupungin läheisyydestä. Edellisessä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kannusti siihen, että kunta panostaisi yhä enemmän monipuolisen luonnon, maaseutumaisuuden ja hyvien liikenneyhteyksien markkinointiin Vesilahden vetovoimaisuutena Tampereen kaupunkiseudun läheisyydessä. Tähän kannustamme edelleen.

Työttömien määrä Suomessa lähti voimakkaaseen kasvuun vuonna 2023 ja työttömyyden kasvu on jatkunut myös Vesilahdessa siitä lähtien. Työttömien määrä on prosentuaalisesti kasvanut Vesilahdessa hiljalleen, vaikka kunnan työttömien työnhakijoiden määrä onkin valtakunnallisia ja seutukunnallisia keskimääriä lukuja alhaisempi. Joulukuussa 2025 työttömänä oli 202 henkilöä eli 9,1 prosenttia kuntalaisista. Määrässä on prosentin kasvu edellisvuoteen verrattuna. Edellisellä kaudella 2024 Vesilahdella oli 179 työtöntä työnhakijaa (osuus työvoimasta 8,1 %). Vesilahden työttömyysluvut ovat maltillisia verrattuna koko Pirkanmaan 13,6 prosenttiin, mutta työttömyyden hoidon kustannukset ovat siitä huolimatta huolestuttavat myös Vesilahdessa.

Työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien hoidettavaksi vuoden 2025 alussa. Siirron myötä kuntien vastuulle on vyörytetty aiempaa enemmän kustannuksia työllisyyden hoidosta, mikä on tarkoittanut kasvavaa kustannuspainetta myös Vesilahdelle. Työttömyyden hoidon kokonaiskustannukset Vesilahdella olivat vuonna 2025 noin 700 000 euroa, mikä haastaa kunnan taloutta merkittävästi. Työvoimapolkujen toteutumista sekä kustannuksiltaan että palvelutasoltaan tulee seurata tarkkaan ja tarkastuslautakunta kannustaakin kuntaa pitämään aktiivisesti yllä keskustelua ja tarkastelemaan lähivuosina myös muita mahdollisia vaihtoehtoja työllisyyspalvelujen toteuttamiseen.

1.4 Aiempina tilikausina tehtyjen havaintojen seuranta

Kunnanvaltuusto käsitteli kokouksessaan 29.9.2025 kunnanhallituksen, sivistyslautakunnan, teknisen lautakunnan sekä rakennus- ja ympäristölautakunnan vastineet arviointikertomuksen 2024 johdosta.

Annettuun vastineeseen on koottu sekä lautakuntien että kunnanhallituksen lausunnot. Tarkastuslautakunta kiittää vastineesta ja nostaa yhden tärkeän aiheen arviointikertomukseen huomioitavaksi. Sivistystoimi kertoo vastineessaan, miten useita toimenpiteitä on toteutettu Liikkuva hyvän mielen Vesilahti-hankkeessa. Kun toimenpiteet ovat hankerahoitettuja, on usein riski, ettei hankkeen päättyessä siinä toteutetut – ja onnistuneet – toimenpiteet vakiinnu pysyväksi toiminnaksi. Siksi toteamme, että kunnassa olisi erityisen tärkeää virkajohdon ja luottamushenkilöiden yhteistyössä miettiä, miten hankkeissa onnistuneita toimenpiteitä voidaan vakiinnuttaa kunnan omilla määrärahoilla toteutettavaksi.

Lisäksi tarkastuslautakunta on aiempina vuosina huomauttanut yleisesti toiminnan tuloksellisuuden seuraamiseen liittyvien mittarien määrittämisestä. Mittaristoa on kehitetty konkreettisemmaksi, ja tästä haluamme antaa kiitoksen kunnanjohtolle. Myös kunnan johtamisjärjestelmää on edistetty kehittämällä laajennetun johtoryhmän mallia.

Tekninen lautakunta totesi antamassaan vastineessa, että onnistunutta Ämmänhaudanmäen pilottia yhteisöllisestä toiminnasta kuntalaisten osallisuuden vahvistamiseksi aiotaan laajentaa myös muille asuinalueille. Tämä pilotti on erinomainen osoitus kuntalaisten osallistamisen toteutumisesta ja siitä, että Vesilahti toteuttaa sellaista yhteisöllisyyttä, joka luo vetovoimaa uusien asukkaiden houkuttelemiseksi.

Tarkastuslautakunnan arvio aiempien tilikausien havaintojen seurannasta:

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee antaa valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomuksessa on kiinnitetty huomiota. Kunnanhallitus ja lautakunnat ovat antaneet vastineensa. Muutama huomio havaintojen seurannasta:

On erinomainen asia, että yhteistyössä asukkaiden kanssa toteutettua onnistunutta Ämmänhaudanmäen pilottia aiotaan laajentaa myös muille asuinalueille.

Henkilöstön hyvinvointiin liittyen tarkastuslautakunta kiittää erityisesti kunnassa toteutetuista konkreettisista toimenpiteistä, kuten henkilöstön minityöpajoista, joilla kohennetaan nykytilassa havaittuja epäkohtia.

Tarkastuslautakunta pyytää lisäksi pohtimaan kunnassa prosesseja, joilla onnistuneita hankerahoituksella toteutuneita toimenpiteitä voidaan vakiinnuttaa kunnan omilla määrärahoilla toteutettavaksi toiminnaksi.

2 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

2.1 Kunnanhallituksen alainen toiminta

Vuonna 2024 hallintopalveluille asetettu strateginen kärkihanke "Hyvinvoiva henkilöstö - menestyvä kunta" henkilöstöohjelma jatkui vuonna 2025. Henkilöstöohjelman vuoden 2025 tavoitteena oli edistää henkilöstön hyvinvointia, pysyvyyttä ja aloitteellisuutta. Kärkihankkeen puitteissa kunta sai Kevasta työelämän kehittämisrahoitusta. Työnantajakuva on edistetty muun muassa rekrytointiviestinnän ohjeistuksen päivityksellä sekä rekrytointi- ja perehdytysprosessien kuvausten laadinnalla. Henkilöstön hyvinvointia on edistetty kyselyin ja minityöpajoin.

Vesilahden kunnanvaltuuston 23.5.2022 vahvistamien strategisten mittarien ja Vesilahden kunnan tilinpäätöksen 2025 ohjelmaa koskevien mittarien mukaan vakituisen henkilöstön vaihtuvuus ja henkilöstön sairauspoissaolojen määrä on pienentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Tarkastuslautakunta pitää suuntaa oikeana. Tilintarkastuksessa havaittiin kahdeksan henkilön osalta ristiriitaisuutta sidonnaisuusilmoituksissa ja Suomen Asiakastieto Oy:stä saatavissa tiedoissa. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että sidonnaisuusilmoitusten ajantasaisuus on jokaisen viranhaltijan ja luottamushenkilön omalla vastuulla.

Kevään 2025 aikana toimeenpantiin syksyllä 2024 käynnistetty talouden tasapainotusohjelma.

Uuden valtuustokauden alettua syksyllä 2025 käynnistettiin strategiatyöskentely. Yhteisenä toiveena strategiatyön aikana oli, että uutta strategiaa yksinkertaistettaisiin aiempaan verrattuna. Myös tarkastuslautakunta oli kiinnittänyt huomiota edellisen strategian vaikeaselkoisuuteen. Uusi strategia on konkreettinen ja tarjoaa siten helpommat edellytykset toteuttaa ja arvioida myös sen toteutumista.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Tarkastuslautakunta kiittää ansiokkaasta työstä henkilöstön hyvinvoinnin edistämisessä. Kunta on onnistunut parantamaan työnantajabrändiään sekä rekrytointiprosessejaan. Myös henkilöstön kokemus työhyvinvoinnista näyttää kehittyneen hyvään suuntaan.

Uusi strategia on huomattavasti selkeämpi kuin edellinen, mikä on erinomainen asia.

2.2 Sivistyslautakunnan alainen toiminta

Sivistyslautakunnan vastuualueelle kuuluva kärkihanke "Liikkuva hyvän mielen Vesilahti" jatkui vuonna 2025. Hankkeen tavoitteena on ollut edistää kuntalaisten liikkumista, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä sekä ratkoa mielenterveyden pulmia. Kärkihankkeessa on painotettu muun muassa liikuntaympäristöjen kehittämistä, arkiliikunnan lisäämistä sekä eri ikäryhmille suunnattua elintapaohjausta. Vesilahti onkin panostanut yhteisöllisyyden vahvistamiseen niin sivistystoimen kuin teknisentoimen kärkihankkeissa.

'Liikkuva hyvän mielen Vesilahti' -kärkihankkeen tavoitteina on ollut kouluturvallisuuden edistäminen, kiusaamisen ehkäisy sekä suunnitelmallinen ehkäisevä päihdetyö. Vuoden aikana hankkeen tavoitteiden edistämiseksi toteutettiin useita toimenpiteitä, kuten liikuntamahdollisuuksien lisääminen ulkokuntosalin perustamisella 6.5.2025.

Vesilahti saavutti vuonna 2024 Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tunnustukseen liittyen kuntalaisia osallistettiin aktiivisesti viestinnän, kyselyiden, työpajojen ja erilaisten tilaisuuksien avulla. Yhteistyötä tehtiin esimerkiksi vanhempainyhdistysten kanssa nuoria koskevissa asioissa. Yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa kunta pilotoi mopokoulun teoriaosuutta osallistumalla sen kustannuksiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunta on onnistunut erityisesti liikunnan ja hyvinvointia tukevien toimintaympäristöjen kehittämisessä. Liikuntamahdollisuuksien lisääminen ja kuntalaisten aktivointi / osallistaminen ovat edenneet tavoitteiden mukaisesti ja konkreettisia toimenpiteitä on toteutettu useilla osa-alueilla.

Sen sijaan mielenterveyden edistämiseen liittyvien tavoitteiden osalta toteutus on jäänyt osin yleiselle tasolle eikä konkreettisia toimenpiteitä ole kaikilta osin kyetty osoittamaan samalla tavalla kuin liikunnan edistämisessä. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että kunnan ja hyvinvointialueen välinen vastuunjako mielenterveyden tukemisessa on tulkinnanvarainen ja osaltaan hankaloittaa ennaltaehkäisevien toimenpiteiden toteuttamista.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hankkeiden tavoitteille asetetaan jatkossa nykyistä selkeämmät mittarit ja arviointitavat erityisesti mielenterveyden ja yhteisöllisyyden edistämisen osalta, jotta myös toiminnan vaikuttavuutta voidaan arvioida nykyistä paremmin.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Kunta on onnistunut erityisesti liikunnan ja hyvinvointia tukevien toimintaympäristöjen kehittämisessä. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että kuntien ja hyvinvointialueiden välinen vastuunjako

mielenterveyden tukemisessa on tulkinnanvarainen ja siten haastaa ennaltaehkäisevien toimien toteuttamista kunnassa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hankkeiden tavoitteille asetetaan jatkossa nykyistä selkeämmät mittarit ja arviointitavat, jotta toiminnan vaikuttavuutta voidaan arvioida nykyistä paremmin. Tämä erityisesti mielenterveyden ja yhteisöllisyyden edistämisen osalta.

2.3 Teknisen toimen ja rakennuslautakunnan alainen toiminta

Tekninen lautakunta teki päätöksen Suomelan ja Järvenrannan asemakaava-alueen kunnallistekniikan rakentamisesta 2025. Tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan markkinaoikeuden päätöksen 686/2025 (diaarinumero: 284/2025) mukaan kunnan tarjouspyyntömenettelyssä on havaittu epäselvyyttä huolimatta siitä, että markkinaoikeus on hylännyt teknisen lautakunnan päätökseen suunnatun oikaisuvaatimuksen. Tarkastuslautakunta suosittelee tarkentamaan tarjouspyyntöjä.

Tekninen lautakunta valmisteli Vesilahden kunnan ja Valkkisten Lämpö osakeyhtiön välistä hanketta hakelämpöjärjestelmien siirtämisestä kunnan omistukseen. Hakelämpölaitoksia on sopimuksella yhteensä neljä laitosta. Tarkastuslautakunta pohtii, onko hakelämpölaitosten siirto ollut yksi energiaomavaraisuuden strategisen hankkeen alainen toimenpide.

Vuoden alusta 2025 voimaan tulleen uuden rakennuslain puitteissa Vesilahden kunnan rakennusjärjestystä on lähdetty uudistamaan rakennuslain säädöksiä vastaavaksi. Eduskunnan vahvistamaan rakennuslakiin oli jäänyt vikoja, jotka on oikaistu jälkikäteen. Rakennusjärjestystä ei osin tästä syystä saatu saatettua valmiiksi vuoden 2025 aikana. Tarkastuslautakunta suosittelee saattamaan uutta rakennuslakia vastaavan rakennusjärjestyksen valmiiksi.

Vuoden 2025 aikana rakennusvalvonnassa toteutettiin tarkasteluvuonna asiakastyytyväisyyskysely vuonna 2024 asioineille asiakkaille. Rakennusvalvonta sai keskimäärin hyvän arvosanan toimistaan ja asiakaspalvelusta. Tarkastuslautakunta kuuli rakennusvalvojaa asiakastyytyväisyyskyselyn tuloksien julkaisemisen yhteydessä. Saadun palautteen perusteella voidaan todeta, että vain pieni osa asiakkaita eivät olleet täysin tyytyväisiä rakennusvalvonnan toimintaan.

Vuonna 2025 päätettiin, että alun perin teollisuustonteiksi kaavoitetut Metsämantereen alueet uudelleen kaavoitetaan omakotitalotonteiksi. Tonttikysyntä Metsämantereessa on ollut vilkasta ja tarve uusille omakotitalotonteille on ilmeinen samaan aikaan kun teollisuuskaava-alueelle ei ole riittävää kysyntää. Tarkastuslautakunta kiittää kuntaa päätöksestä tehdä kaavamuutos Metsämantereessa sijaitsevalle teollisuuskaava-alueelle. Alueen hyvä sijainti lisää houkuttelevuutta, kunnan vetovoimaisuutta ja tuo uusia asukkaita Vesilahteen. Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen vahvistamaan kunnan mainetta lähellä seutukunnan kasvukeskusta sijaitsevana väljänä, joustavana ja perheiden palveluihin panostavana asuinpaikkana ja siten erottautumaan positiivisesti varteenotettavana vaihtoehtona uusille asukkaille.

Tarkastuslautakunnat huomioida:

Tarkastuslautakunta suosittelee tarkentamaan ja selkiyttämään tarjouspyyntömenettelyä.

Tarkastuslautakunta on todennut kaudella 2024, että strategiatyö on ollut varsin vaikeaselkoista. Esimerkkinä tästä pohdimme, onko hakelämpölaitosten siirto ollut yksi energiaomavaraisuuden strategisen hankkeen alainen toimenpide.

Tarkastuslautakunta suosittaa saattamaan uutta, vuonna 2025 voimaan tullutta, rakennuslakia vastaavan rakennusjärjestyksen kunnassa valmiiksi, jotta säästyttyisiin epäselvyyksiltä.

Tarkastuslautakunta pitää Metsämantereen kaavamuutosta oikeansuuntaisena toimenpiteenä.

2.4 Henkilöstö

Vuonna 2025 Vesilahden henkilöstömäärä oli pienessä laskussa. Kunnan palveluksessa työskenteli 31.12.2025 yhteensä 203 henkilöä, joka on 7 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2024. Myös tilapäisten henkilöiden määrä on hieman vähentynyt. Keväällä 2025 kunnassa käytiin talouden tasapainottamisohjelmaan liittyneet yhteistoimintaneuvottelut, joiden seuraukset näkyivät myös henkilöstörakenteessa ja resurssien kohdentumisessa. Taloudellisista ja tuotannollisista syistä lakkautettiin eräitä tehtäviä, mm. Hallintojohtajan virka ja elinvoimakoordinaattorin toimi. Hallintojohtajan virka integroitiin yhdistettyyn talous- ja hallintojohtajan virkaan ja tehtävät jaettiin useamman viranhaltijan hoidettavaksi.

31.12.2025 työsuhteessa olevista henkilöistä valtaosa oli naisia (176 henkilöä) ja ainoastaan 27 miehiä. Kaikista työsuhteista kokoaikaisessa työsuhteessa työskenteli 156 henkilöä eli 77 prosenttia kaikista palkkasuhteessa olevista.

Kesätyöntekijöitä kunnassa vuonna 2025 oli yhteensä 46 henkilöä.

Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2024 arviointikertomuksessaan huomiota henkilöstön vaihtuvuuden tasaantumiseen. Tilanne näyttääkin stabiloituneen aiempien vuosien vaihtuvuudesta. Vesilahdessa on viime vuosina panostettu henkilöstön hyvinvointiin monin eri tavoin ja tarkastuslautakunta kiittää panostuksesta kuntaa. Myös yhteiskunnallinen tilanne ja Suomessa vallitseva korkea työttömyys vaikuttanevat vaihtuvuuden tasaantumiseen, mutta on kuitenkin muistettava, että henkilöstön hyvinvointi, keskeisten toimien pysyvyys ja siten kokemukseen ja tietoon perustuva johtaminen helpottavat toiminnan suunnittelua ja ennen kaikkea viestintää kunnan organisaatiossa. Käsityksemme mukaan Vesilahti on pidetty työnantaja.

Vuoden 2025 henkilöstöraportin mukaan mielenterveyteen liittyvien sairaspotilaiden määrä on kasvanut samalla, kun tuki- ja liikuntaelinsairauksien sairauspotilaat ovat vähentyneet. Tarkastuslautakunta kysyy, miten kunnassa aiotaan reagoida henkilöstön kasvaviin mielenterveyden haasteisiin ja aivoterveiden ylläpitämiseen?

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Henkilöstön vaihtuvuus on tasaantunut aiemmista vuosista. Vesilahti on pidetyn työnantajan maineessa. Kunnan tulee kuitenkin jatkossakin panostaa henkilöstön hyvinvointiin ja sen onnistumista arvioidakseen toteuttaa säännöllisesti työhyvinvointikyselyjä.

E erityisen tärkeää on huolehtia henkilöstön hyvinvoinnista tulevina vuosina, kun eläköityvien työntekijöiden määrä kasvaa ja kunta tarvitsee uusia työntekijöitä.

Miten kunnassa aiotaan reagoida henkilöstön kasvaviin mielenterveyden haasteisiin ja aivoterveiden ylläpitämiseen?

2.5 Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen

Vesilahti sai positiivista julkisuutta saavuttamalla maan parhaimman HYTE-kertoimen, joka perustuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteisiin kunnassa. HYTE-kertoimen perusteella jaetaan hyvinvointialueiden kokonaisrahoituksesta lähes 400 miljoonaa euroa (1,46 %) Vuonna 2025 HYTE-kertoimen perusteella jaettiin kunnille noin 116 miljoonaa euroa valtionosuutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Vesilahti on aktiivinen kunta, jossa on toteutettu monia aktiviteetteja ja kannustetaan kuntalaisia monin eri tavoin huolehtimaan omasta terveydestään, muun muassa liikkumalla. Vesilahden HYTE-kerroin oli maan korkeimmassa kannustinluokassa. Tämä saavutus osoittaa, että Vesilahdessa on panostettu oikealla tavalla kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseen. Tarkastuslautakunta kiittää sivistystoimea erinomaisesta panostamisesta kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja tukemiseen.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Vesilahti saavutti vuonna 2025 parhaan mahdollisen HYTE-kertoimen ja sai sen perusteella lisärahoitusta kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Vesilahden HYTE-kerroin oli maan korkeimmassa kannustinluokassa. Tämä saavutus osoittaa, että Vesilahdessa on panostettu oikealla tavalla kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseen. Kannustamme jatkamaan ennaltaehkäisyn toimia terveyden ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Vanhus- ja vammaisneuvostojen yhdistäminen

Kuntalain 410/2015 mukaan kunnanhallituksen on asetettava kuntaan vaikuttamistoimielimet; vanhusneuvoston (27§), vammaisneuvoston (28§) ja nuorisovaltuuston (29§). Kunnanhallituksen on näin toimiessaan varmistettava, että varsinkin ikääntyneellä väestöllä ja vammaisväestöllä on riittävät osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet kunnassa. Lähtökohtaisesti näitä lakiin perustuvia vaikuttamistoimielimiä ei saa yhdistää, koska kyse on lain velvoitteesta, ei harkinnanvaraisuudesta. Pääsääntöisesti yksi yhteinen toimielin ei riitä täyttämään lain velvoitetta. Yhdistäminen voisi olla perusteltua pienessä kunnassa, jossa toimijakenttä on suppea, mutta silloinkin edellytys on, että niin vanhusväestön kuin vammaisten osallistumisoikeus toteutuu täysimääräisesti. Yhdistäminen voi olla ristiriidassa kuntalain velvoitteen kanssa, koska em. ryhmien tarpeet ovat erilaisia ja edustavuus voi

www.vesilahti.fi

heikentyä. Kaudella 2025 Vesilahden kunnanhallitus teki esityksen vanhus- ja vammaisneuvostojen yhdistämisestä. Neuvostot yhdistettiin valtuuston päätöksellä, mutta päätös ei ollut yksimielinen. Yhdistetyllä vanhus- ja vammaisneuvostolla on varsin laaja, ja toisistaan vahvasti erillään oleva vastuualue. Tarkastuslautakunta nostaa esiin huolen vanhus- ja vammaisväestön oikeuksien toteutumisesta Vesilahdessa, ja tiedustele kunnanhallitukselta, 1) onko kunnanhallitus seurannut yhdistetyn neuvoston toimintaa ja 2) onko yhdistetyllä toimielimellä kunnanhallituksen mielestä riittävät resurssit ja ennen kaikkea riittävä osaaminen niin vanhusväestön kuin vammaistenkin etujen valvomiseen?

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, voiko yhdistetyllä neuvostolla olla riittävät resurssit ja osaaminen toteuttaa kuntalain velvoittamaa vanhus- ja vammaisväestön oikeuksien yhdenvertaisuutta ja osallisuutta. Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, miten KH seuraa yhdistetyn neuvoston toimintaa ja varmistaa riittävät resurssit ja osaamisen kummankin väestöryhmän edunvalvontaan?

Työllisyyspalvelut

Työttömien määrä kasvaa valtakunnallisesti. Myös Vesilahdessa luku on kasvanut hiljalleen, vaikka kunnan työttömien työnhakijoiden määrä onkin valtakunnallisia ja seutukunnallisia keskimääräisiä lukuja alhaisempi. Joulukuussa 2025 Vesilahdessa työttömänä oli 202 henkilöä eli 9,1 prosenttia. Kasvua vuodessa on ollut prosentin verran (vuoden 2024 luku 8,1 prosenttia).

Työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien hoidettavaksi vuoden 2025 alussa. Siirron myötä kuntien vastuulle on vyörytetty aiempaa enemmän kustannuksia työllisyyden hoidosta, mikä on tarkoittanut kasvavaa kustannuspainetta myös Vesilahdelle. Työttömyyden hoidon kokonaiskustannukset Vesilahdella olivat vuonna 2025 noin 700 000 euroa, mikä haastaa kunnan taloutta merkittävästi. Työvoimapaalvelujen toteutumista sekä kustannuksiltaan että palvelutasoltaan tulee seurata tarkkaan ja tarkastuslautakunta kannustaakin kuntaa pitämään aktiivisesti yllä keskustelua ja tarkastelemaan lähivuosina myös muita mahdollisia vaihtoehtoja työllisyyspalvelujen toteuttamiseen.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Työvoimapaalvelujen toteutumista sekä kustannuksiltaan että palvelutasoltaan tulee seurata tarkkaan. Kannustamme aktiivisesti tarkastelemaan muita mahdollisia vaihtoehtoja työllisyyspalvelujen toteuttamiseen.

Miten kunta valvoo työllisyyspalvelujen toiminnan toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta ja millaisin mittarein? Miten kunta tukee / voiko tukea pitkäaikaistyöttömien työllistymistä?

3 KUNNAN TALOUS

Vesilahden kunnan tilikauden 2025 tulos toteutui noin 4 tuhatta euroa ylijäämäisenä. Talousarvion ennuste ylittyi, sillä talousarviomuutoksen jälkeen tilikauden tuloksen arvioitiin toteutuvan 667 tuhatta euroa

alijäämäisenä. Kunnan asukaskohtainen velka kasvoi edellisvuodesta. Erittäin hankalassa taloudellisessa tilanteessa olevaa kuntaa kuvaavat kriisikuntakriteerit eivät kuitenkaan Vesilahdessa täyttyneet.

Kunnan ulkoiset toimintatuotot olivat 2,9 milj. euroa, joka on 400 tuhatta euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa. Toimintatuotoista myyntituotot toteutuivat talousarviota suurempina, mikä johtui pääasiassa kotikuntakorvausten ennakoitua suuremmasta määrästä, kunnilta tehdyistä laskutuksista ja vesihuollon liittymismaksuista. Maksutuotot toteutuivat talousarviota suurempina, erityisesti maankäyttökorvaukset toteutuivat talousarviota parempina. Muut toimintatuotot toteutuivat lähes talousarvion mukaisina.

Ulkoiset toimintakulut, 16,3 milj. euroa, alittivat talousarvion 16,8 milj. euroa 563 tuhannella eurolla. Henkilöstökulut alittuivat 510 tuhannella eurolla siitä huolimatta, että talousarvioon oli varattu 3,00 prosentin palkankorotus. Henkilösivukulut pysyivät vuoden 2024 tasolla. Palveluiden ostojen kokonaismäärä vastasi talousarviota, vaikka ne nousivat edellisvuodesta 460 tuhannella eurolla. Aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset sekä muut toimintakulut vastasivat muutettua talousarviota. Henkilöstökulujen alitus johtui pääasiassa sivistyslautakunnan alaisen opetus- ja varhaiskasvatuksen henkilöstökulujen toteutumisesta.

Käyttötaloulososassa määrärahat ja tuloarviot sidotaan tavoitteisiin. Valtuusto osoittaa toimielimelle määrärahan ja asettaa mahdollisen tuloarvion määrätyn tehtävän hoitamiseksi siten, että tehtävälle asetetut tavoitteet toteutuvat. Vesilahden kunnassa on seitsemän valtuustoon nähden sitovaa vastuualueita: tarkastuslautakunta, hallintopalvelut, tekniset palvelut, vesi- ja viemärlaitos, opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut, vapaa-ajan palvelut sekä rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu.

Käyttötaloulososan sitova taso valtuustoon nähden on tuottojen ja kulujen erotus (toimintakate) paitsi vesi- ja viemärlaitoksessa sitova erä on tilikauden tulos. Käyttötaloulososan merkittävin talousarviopoikkeama oli opetus- ja varhaiskasvatuspalveluilla, joka alitti talousarvionsa 696 tuhannella eurolla.

Käyttötaloulososan toimintakate/ tulos	TP 2024	TA 2025	TA + MTA	TP 2025	Poikkeama
Tarkastuslautakunta	-19 494	-19 512	-17 012	-26 294	-9 282
Hallintopalvelut	-1 963 003	-2 813 394	-3 058 394	-2 852 070	206 324
Tekniset palvelut	868 307	934 384	944 384	954 213	9 829
Vesi- ja viemärlaitos (tulos)	51 352	90 120	90 120	151 439	61 319
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	-10 848 066	-11 355 696	-11 340 696	-10 644 644	696 052
Vapaa-ajan palvelut	-802 753	-872 806	-837 806	-819 753	18 053
Rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu	-298 212	-295 629	-295 629	-270 419	25 210

Taulukko 1. Käyttötaloulososan toteutuminen.

Vesi- ja viemärlaitoksen tilikauden 2025 tulokseksi oli talousarvion mukaan budjetoitu 90 tuhatta euroa. Tilinpäätöksen mukaan tilikauden tulos oli 151 tuhatta euroa eli tilikausi toteutui 61 tuhatta euroa talousarviota positiivisempaan. Vesi- ja viemärlaitoksen tulos poikkeaa valtakunnan muiden vesilaitosten tuloksesta. Tarkastuslautakunnan mielestä vesi- ja viemärlaitoksen tulos on oikeasuuntainen.

Tuloslaskelmaan nähden sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut. Näistä verotulot toteutuivat 350 tuhatta euroa ja valtionosuudet 9 tuhatta euroa muutettua talousarviota heikompina. Rahoitustuotot ja -kulut olivat yhteensä -225 tuhatta euroa, joka on 24 tuhatta euroa parempi kuin talousarviossa.

Tuloslaskelmaosa	TP 2024	TA 2025	TA + MTA	TP 2025	Poikkeama
Verotulot	11 769 206	12 165 540	12 165 540	11 815 395	-350 145
Valtionosuudet	2 979 330	3 155 697	3 322 618	3 313 859	-8 759
Rahoitustulot ja -menot	-175 224	-299 000	-250 000	-225 395	24 605

Taulukko 2. Tuloslaskelmaosan sitovien erien toteutuminen.

Kunnan verotulojen määrä oli edellisvuoden tasolla. Valtionosuuksien määrä kasvoi 335 tuhatta euroa.

Investointiosan sitovien erien merkittävimmät poikkeamat olivat kaavateiden 94 tuhannen euron talousarvioylitys sekä puistot, leikkikentät ja yleisten alueiden 76 tuhannen euron talousarvioalitus. Osakkeille (2 tuhatta euroa) ei ollut varattuna määrärahaa. Muut investointimäärärahat alittivat muutetun talousarvion.

Investoinnit	TP 2024	TA 2025	TA + MTA	TP 2025	Poikkeama
Muut pitkävaikutteiset menot	-35 169	0	0	0	0
Osakkeet	0	0	0	-2 000	-2 000
Maa- ja vesialueet	-742 394	-650 000	-650 000	-590 849	59 151
Kiinteistöhankeet	-807 496	-600 000	-500 000	-520 488	-20 488
Kaavateiden rakentamiskohteet	-1 473 505	-1 340 000	-940 000	-1 034 242	-94 242
Puistot, leikkikentät, yleiset alueet	-290 143	-288 750	-288 750	-212 463	76 287
Vesi- ja viemärlaitos	-656 532	-631 000	-481 000	-467 546	13 454
Koneet ja kalusto/tukipalvelut	-19 955	0	0	0	0
Koneet ja kalusto/tekniset palvelut	-44 495	-30 000	-55 000	-54 656	344
Koneet ja kalusto/hallintopalvelut	-16 209	-50 000	-15 000	-12 801	2 199

Taulukko 3. Investoinnit toteutuminen.

Rahoituslaskelman sitovat erät ovat antolainauksen muutos, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja pitkäaikaisten lainojen vähennys.

Rahoituslaskelmaosa	TP 2024	TA 2025	TA + MTA	TP 2025	Poikkeama
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 000 000	5 600 000	4 600 000	4 600 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 336 666	-3 736 666	-3 686 666	-3 686 666	0

Taulukko 4. Rahoitusosan sitovien erien toteutuminen.

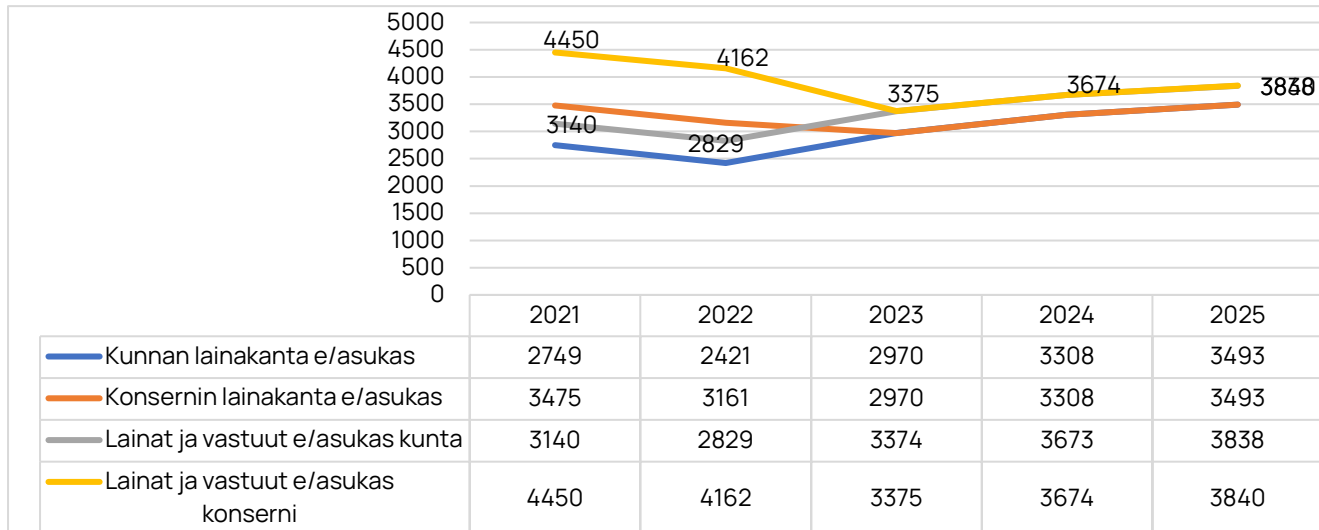
Alla olevassa taulukossa 5 on esitetty vuosien 2023–2025 toteumatietoja sekä vuosien 2026–2028 talousarvio- ja taloussuunnitelmätietoja. Tilinpäätösvouden 2025 investointien tulorahoitus on 54 %, mikä kuvaa osuutta, joka investointien omahankintamenosta voidaan rahoittaa tulorahoituksella. Muun osuuden investoinneista kunta joutuu rahoittamaan joko pysyvien vastaavien myynnillä, lainarahalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Kunnan vuosikate tilikaudella 2025 oli 1,6 milj. euroa (2024: 1,8 milj. euroa) ja vuosikatteen osuus poistoista 100 %.

www.vesilahti.fi

Vuosi	TP 2023	TP2024	TP2025	TA2026	TS2027	TS2028
Vuosikate, M€	1,937	1,772	1,606	1,263	1,678	1,768
Nettoinvestoinnit, M€	4,368	3,803	2,743	4,020	3,245	4,335
Poistot, M€	1,389	1,671	1,602	1,488	1,632	1,550
Vuosikate/poistot %	140 %	106 %	100 %	85 %	103 %	114 %
Investointien tulorah. %	44 %	42 %	54 %	31 %	52 %	41 %

Taulukko 5. Tunnuslukuja toteumavuotina 2024–2025 ja taloussuunnitelmakaudella.

Kunnan lainakanta nousi tilikauden aikana ja oli vuoden 2025 lopussa noin 15,9 milj. euroa (2024: 14,9 milj. euroa). Kunta on nostanut uutta pitkäaikaista lainaa kahdella edellisellä tilikaudella yhteensä 7,6 milj. euroa ja lyhentänyt pitkäaikaisia lainoja yhteensä yli 5,0 milj. euroa. Kunnan asukaskohtainen lainakanta nousi 185 euroa ja oli tilikauden päättyessä 3493 e/asukas. Konsernin lainakanta kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna ja oli 15,9 milj. euroa (2024: 14,9 milj. euroa). Konsernin lainakanta asukasta kohden oli 3493 e/asukas (2024: 3308 e/asukas). Alla olevasta kuviosta näkee Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin vaikutuksen Vesilahden konsernin lainoihin ja vastuisiin. Hyvinvointialueuudistuksen myötä sairaanhoitopiirit lakkasivat toimimasta vuoden 2023 alusta ja siitä alkaen konsernin luvut ovat liki samoja kuin kunnankin.

Kuvio 1. Kunnan ja kuntakonsernin lainakannan kehitys 2021–2025.

Omavaraisuusaste mittaa kuntien vakavaraisuusastetta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä pienempi omavaraisuusastetta voidaan pitää merkinä merkittävästä velkarasitteesta. Vesilahden omavaraisuusaste vuonna 2025 oli edelleen heikko ollen 38 % (2024: 39 %). Myös kuntakonsernin omavaraisuusaste laski hieman edellisestä vuodesta ollen heikolla tasolla (2025: 38 %, 2024: 39 %). Vesilahden kunnan suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2025 oli 112,9 % (2024: 108,8 %). Suhteellinen velkaantuneisuus kuvaa, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

www.vesilahti.fi

Tarkastelu kuntalain 118 §:ssä määriteltyjen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerien täyttymisestä

Arviointimenettely voidaan aloittaa, jos kunnan konsernitaseeseen on kertynyt alijäämää viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 e/asukas ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 e/asukas, tai rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavassa taulukossa olevat raja-arvot:

Kriteeri	TP2024	TP2025	Johtopäätös
Kuntakonsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %	106,1 %	100,4 %	EI TÄYTY
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	Vesilahti: 9,30 Koko maa: 7,47	Vesilahti: 9,30 Koko maa: 7,54	EI TÄYTY
Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainojen ja vuokravastuiden määrän vähintään 50 %:lla.	Vesilahti: 3 674 €/ as. Koko maa v. 2024 8 471 €/as -> raja-arvo 12 706 €/as	Vesilahti: 3 840 €/ as. Koko maa v. 2025 7 535 €/as* -> raja-arvo 11 303 €/as	EI TÄYTY
Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	1,0	0,8	RAJALLA

Taulukko 6. Kriisikuntakriteeristön tunnusluvut (*vuoden 2025 tunnusluvusta puuttuu vuokravastuiden määrä).

Vesilahden konsernitaseessa ei ole kertynyttä alijäämää (kertynyt ylijäämä 4,78 milj. euroa). Kriisikuntakriteereistä yksi, kunnan veroprosentti on neljättä vuotta peräkkäin raja-arvon tuntumassa ollen lähes 2 %-yksikköä maan keskimääräistä tuloveroprosenttia korkeammalla tasolla. Koko maan kunnallisveroprosenttien keskiarvo on noussut edelliseen vuoteen verrattuna. Vesilahden osalta tämän kriisikuntakriteerin raja-arvo on hienoisesti etäämmällä kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2026 talousarviossa tuloveroprosentti pysyy ennallaan 9,30 prosenttiyksikössä. Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on laskenut kriisikuntakriteerin raja-arvoon 0,8 tilinpäätöksessä 2025. Suunta on huolestuttava.

Kuntalain 110 §:n mukaisesti kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelmakaudelle 2026–2028 on arvioitu ylijäämää yhteensä 40 tuhatta euroa. Kun huomioidaan tilinpäätöksellä 2025 oleva edellisten tilikausien ylijäämä ja tämän tilikauden ylijäämä (4 tuhatta euroa), taloussuunnitelma on tasapainossa. Kunnassa on käynnistetty tasapainotusohjelman valmistelutyö vuoden 2024 syksyllä. Kunnanvaltuusto hyväksyi tasapainotusohjelman 19.5.2025. Ohjelman vaikutuksia on nähtävillä tilinpäätöksessä.

Epävarmuus maailmanpolitiikassa ja epävakaa yhteiskuntatilanteen vaikutukset näkyvät kuitenkin myös kunnan ja kuntalaisten taloudessa. Työttömyystilanne on vuoden 2025 aikana kehittynyt varsin www.vesilahti.fi

epäsuotuisasti koko Suomessa. Työttömyys on lisääntynyt tarkastelujakson aikana myös Vesilahdessa, huolimatta siitä, että kuntamme työttömyysluvut ovat alle maan keskiarvojen. Kerrannannaisvaikutukset kuntatalouteen huomioon ottaen tilanne on kuitenkin haastava Vesilahdellekin. Kunnan maksuvelvoitteet pitkäaikaistyöttömyyden hoidosta ovat merkittävät, joten työttömyyden ja sen kustannusten osalta tulee aktiivisesti miettiä tilannetta korjaavia keinoja.

Talouden tasapainon tarkastelua	
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.2025	+ 4.772.435,07 euroa
Tilikauden ylijäämä 31.12.2025	+ 4.108,12 euroa
Ylijäämät yhteensä 31.12.2025	+ 4.776.543,19 euroa
Talousarvion 2026 alijäämäarvio	- 225.000 euroa
Taloussuunnitelman 2027 ylijäämäarvio	+ 46.483 euroa
Taloussuunnitelman 2028 ylijäämäarvio	+ 218.226 euroa
Ylijäämät 2026–2028 yhteensä arvio	+ 39.709 euroa
Arvio yli-/alijäämästä 31.12.2028	+ 4.816.252,19 euroa

Taulukko 7. Taseen yli-/alijäämän tarkastelu.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Käyttötaloulososan merkittävin talousarviopikkeama oli opetus- ja varhaiskasvatuspalveluilla, joka alitti talousarvionsa 696 tuhannella eurolla.

Toimintatuotot toteutuivat 400 tuhatta euroa suurempina kuin muutetussa talousarviossa, mikä johtui pääasiassa kotikuntakorvausten ennakoitua suuremmasta määrästä, kunnilta tehdyistä laskutuksista sekä vesihuollon liittymismaksuista.

Henkilöstökulut alittuivat merkittävästi (510 tuhatta euroa). Alitus johtui pääasiassa sivistyslautakunnan alaisen opetus- ja varhaiskasvatuksen henkilöstökuluista.

Vesi- ja viemärlaitoksen tilikauden 2025 tulos toteutui merkittävästi talousarvionsuunnitelmaa positiivisempina (budjetoitu 90 tuhatta euroa / tulos 151 tuhatta euroa). Vesi- ja viemärlaitoksen tulos poikkeaa valtakunnan muiden vesilaitosten tuloksesta. Tarkastuslautakunnan mielestä vesi- ja viemärlaitoksen tulos on oikeasuuntainen.

Kunnan talous toteutui niukasti ylijäämäisesti alkuperäisen reilusti alijäämäisen (667 tuhatta euroa) toteuman sijaan. Kunta ei täytä kriisikunnan kriteerejä muilta, kuin yhden muuttujan osalta. Taloutta tulee

seurata jatkossakin, mutta samalla on muistettava, että kunnan toiminnan tuloksellisuutta ei voi mitata ainoastaan taloudellisen onnistumisen kautta.

4 YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta arvioi, että Vesilahti on yhä kohtuullisen hyvässä tilanteessa huolimatta yhteiskunnassa meneillään olevien kuntien talouteen ja elinvoimaisuuteen vaikuttavista ilmiöistä. Se, että Vesilahti on osa Tampereen kaupunkiseutua, mahdollistaa pienen ja maaseutumaisen Vesilahden kehittymisen kiinteänä osana laajempaa kokonaisuutta. Kun Vesilahti jatkossakin panostaa kuntalaisten hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen ja järkevään tonttitarjontaan, on mahdollista ylläpitää vetovoimaa uusien asukkaiden saamiseksi. Vuonna 2025 toteutetussa kuntastrategian uudistuksessa korostetaan yhteisöllisyyden lisäksi kestäväää taloutta ja luontoa, jotka ovat jatkossakin Vesilahden vetovoimatekijöitä. Asukasmäärä on ollut viime vuosina kasvussa ja pysynee oikeilla toimilla hallitun kasvun uralla jatkossakin.

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja kysymykset:

Henkilöstö:

Kunnassa on viime vuosina panostettu henkilöstön hyvinvointiin. Vaihtuvuus näyttää kääntyneen pysyvyydeksi, mikä kertoo osaltaan siitä, että Vesilahti on onnistunut työnantajana. Henkilöstöön panostaminen on parantanut työhyvinvointia myös työhyvinvointikyselyn perusteella. Kunnan tulee panostaa henkilöstön hyvinvointiin ja onnistumista arvioidakseen toteuttaa säännöllisesti työhyvinvointikyselyjä myös tulevana vuosina.

Erityisen tärkeää on huolehtia henkilöstön hyvinvoinnista tulevina vuosina, kun eläköityvien työntekijöiden määrä kasvaa ja kunta tarvitsee uusia työntekijöitä.

Kuntalaisten hyvinvointi:

Vesilahti saavutti maan parhaan HYTE-kertoimen. Vesilahdessa toteutetaan useita aktiviteetteja, joiden tavoitteena on kannustaa kuntalaisia huolehtimaan omasta terveydestään muun muassa liikkumalla. Tarkastuslautakunta kiittää sivistystoimea vahvasta panostamisesta kuntalaisten ja tiedustelee, millaisiin mittarein jo nyt erinomaisen HYTE-kertoimen tuloksiin varaudutaan jatkossa?

Lisäksi tarkastuslautakunta kiittää onnistuneesta Ämmänhaudanmäen pilotista, jossa osallistettiin asukkaita oman asuinalueensa kehittämiseen.

Vanhus- ja vammaisväestön osallisuuden toteutumisesta tarkastuslautakunta esittää huolensa ja tiedustelee, miten yhdistetyn vanhus- ja vammaisneuvoston resurssit ja ennen kaikkea osaaminen riittävät varmistamaan, että myös erityisryhmien osallisuus tulee huomioiduksi kunnassa?

Työllisyyspalvelut ja työllisyyden hoito:

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Niiden toteutumista sekä kustannuksiltaan että palvelutasoltaan tulee seurata tarkkaan. Kannustamme aktiivisesti tarkastelemaan muita mahdollisia vaihtoehtoja työllisyyspalvelujen toteuttamiseen.

Kuntastrategia:

Tarkastuslautakunta kiittää uudesta, huomattavasti aiempaa yksinkertaisemmasta kuntastrategiasta, joka on huomattavasti selkeämpi kuin aiempi ja tavoitteet helpommin hahmotettavissa. Tarkastuslautakunta kannustaa pitämään strategian jalkauttamisen mahdollisimman yksinkertaisena, jolloin sen vaikuttavuutta on helpompi mitata. Kysymme: millaisia mittareita on suunniteltu arvioimaan uuden strategiakauden toiminnan tuloksellisuutta?

Tilinpäätös:

Kunnan talous toteutui niukasti ylijäämäisesti alkuperäisen reilusti alijäämäisen (667 tuhatta euroa) toteuman sijaan. Kunta ei täytä kriisikunnan kriteerejä muilta, kuin yhden muuttujan osalta. Taloutta tulee seurata jatkossakin, mutta samalla on muistettava, että kunnan toiminnan tuloksellisuutta ei voi mitata ainoastaan taloudellisen onnistumisen kautta.

Tilikauden 2025 tulos päättyi niukasti ylijäämäiseksi. Suurin yksittäinen ja merkittävä muutos oli sivistystoimen talousarvion alitus, lähes 700 ke. Kunta ei täytä kriisikunnan kriteerejä muilta, kuin yhden muuttujan osalta, mutta samalla on muistettava, että kunnan toiminnan tuloksellisuutta tarkastellaan myös toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja kuntalaisille suunnattavien palvelujen toteutumisen kautta. Tarkastuslautakunta kannustaa viranhaltijoita yhdessä luottamusjohdon kanssa pohtimaan, vaarantaako talouden tasapainottamisohjelma joidenkin kuntaa velvoittavien ja kuntalakiin perustuvien vastuiden hoitamisen riittävällä tavalla.

Toimivat palvelut kuntalaisille:

Kunnan toiminnan tuloksellisuuden mittareina on talouden seurannan lisäksi toimivat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi. HYTE-kerroin on merkittävä mittari ja siinä Vesilahti onnistui erinomaisesti tilikaudella 2025. Kysymme, miten ja millaisilla mittareilla kunta panostaa jatkossa kuntalaisille suunnattavien palvelujen tuottamisessa?

Kysymykset:

- Miten kunta panostaa henkilöstön mielenterveyteen ja aivoterveystä huolehtimiseen?
- Millaisia konkreettisia mittareita asetetaan niin henkilöstön kuin kuntalaisten hyvinvointiin panostamiseen?
- Miten seurataan, että yhdistetyllä vanhus- ja vammaisneuvostolla on riittävät resurssit, osaaminen ja asiantuntijuus varmistamaan, että kahden toisistaan erillisen erityisryhmän osallisuus tulee huomioiduksi? Miten toteutumista arvioidaan?
- Miten kunta valvoo työllisyyspalvelujen toiminnan toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta? Onko tähän määritelty mittareita ja millaisia?

- Miten kunta tukee / voiko tukea pitkäaikaistyöttömien työllistymistä?
- Millaisia mittareita on suunniteltu arvioimaan uuden strategiakauden toiminnan tuloksellisuutta?
- Miten arvioidaan riskiä siitä, vaarantaako meneillään oleva talouden tasapainottamisohjelma joidenkin kuntaa velvoittavien ja kuntalakiin perustuvien vastuiden hoitamisen riittävällä tavalla?

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan henkilöstöä ja johtoa sekä luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä ja ansiokkaasta toiminnasta Vesilahden ja vesilahtelaisten hyväksi.

5 ALLEKIRJOITUKSET

Tarkastuslautakunta on sähköisesti allekirjoittanut tämän asiakirjan.

Kristiina Kantola, puheenjohtaja

Olli-Pekka Näsäro, varapuheenjohtaja

Iina Tapanainen, jäsen

Michaela Jokiniemi, varajäsen

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This document contains 21 pages before this page
Dokumentet inneholder 21 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 21 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 21 sider før denne side

Detta dokument innehåller 21 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende